WINNIPEG

БОРОТЬБА
за ВОЛЮ

Ч. 7-8. Рік І. Лип. -Серп.. 1940. Вінніпеґ Канада.

THE STRUGGLE FOR FREEDOM

July-August, 1940
No. 7-8 Vol. I.

Winnipeg, Man.
Canada

Published by:
D. VITOWSKY ASS'N
667 Flora Ave.

Printed in Canada

БОРОТЬБА ЗА ВОЛЮ

Видає Т-во С. С. ім. Д. Вітовського у Вінніпегу.
Адреса:667 Flora Ave., Winnipeg, Man.

Ч. 7-8. Рік І. Лип. -Серп.. 1940. Вінніпеґ

СЛОВА БЕЗ ДІЛ

СЛОВА БЕЗ ДІЛ, ЯК ТІЛО БЕЗ ДУШІ,
ВАРТОСТИ В СВІТІ НЕМАЄ.
ЛИШ ТОЙ ГІДНИЙ, ХТО ВПРАЦІ ВСІ СЛОВА
В ДІЛА ВЗНЕСЛІ ОБЕРТАЄ.

НА ТЕ РОЗУМ, РУКИ, ЗНАННЯ, СИЛА,
ЩОБ ІХ МУДРО ВСІХ ЗУЖИТИ,
БО БЕЗ ТОГО, НІХТО НЕ В СИЛІ
ЩОСЬ ГІДНОГО СОТВОРИТИ.

ЛЮДИ ПУСТОМОВНІ — ЖИВІ ТРУПИ,
ВСЯКІ ДІЛА В НИХ КОНАЮТЬ;
САМІ СОБІ ЧИНЯТЬ ЗЛО І КРИВДУ
І ВСЕ ДОБРО ПРОСИПЛЯЮТЬ.

В ПУСТОСЛОВНИХ ЛАДУ НІ ПОРЯДКУ
НІДЕ НІКОЛИ НЕМАЄ.
ЛИШ ТОЙ ГІДНИЙ, ХТО ПРАЦЕЮ СЛОВА
В ДІЛА ДОРБІ ОБЕРТАЄ.

С. М. Дорощук.

Ганни Мандрики.

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА.

Реферат

Творчість Ольги Кобилянської відзначається цілковитою оригінальністю, особливо в змальованню жінки. Душа письменниці вітає безперечно у самій височині й вона в своїх творах старається вирвати героїв з окружаючих невідрадних обставин життя, з малокультурного середовища і заставити їх думками, бажаннями линути у ту височінь, прагнути ліпшого духового життя, жадати обновлення людства.

До появлення творів Ольги Кобилянської в українській літературі не було видатних жіночих постатей. Це все переважно побутові типи, жінка-отрадниця, безвольна жертва сліпих материнських та любовних інстинктів. Затерлась історична давнина й забуті були величні постаті, як княгиня Ольга, Рогніда, Роксоляна та Маруся Богуславка. Та Кобилянська творчим духом своїм відроджує нам тип жінки і терпелива отрадниця зачинає почувати в собі гноблену віками достойність людини і стає згодом до боротьби за право отсеї людини. І тип колишньої жінки-невольниці перероджується в володарський жіночий тип. В своїх героїв вона втілює бажання освіти, щоби усунути небезпеку від того туману, що заслонює обрій історичної давнини українського народу і кличе: "Світла, світла!"

Для оправдання потреби вищости, аристократизму духа своїх героїв вона намагається відшукати таємні душевні звязки до них від героїчних постатів історичної минувшини: "Згадуйте предків своїх, щоб історія перед нами не згасла і золотої нитки не згубіть" — так каже вона.

Елєменти творчости Ольги Кобилянської є головно такі: природа, люде і людський дух.

Вона віддалася природі, заслухалася в її говір і природа винагородила її образами. Як рідна дитина зеленої Буковини, вона глибокою, ніжною душею

відчула її красу і дала нам такі прекрасні, розкішні картини буковинської природи, що ними весь світ не може налюбуватися. Тут її ліричний талант заблищав справжніми перлами. Природа в її очах не демонічна, як у романтиків Шеллінгової доби або Уельса, і не мертва як у Оскарда Уальда, але подібна до Коцюбинського світ цілющої, благодатної краси. В своєму творі "Природа" вона говорить так:

"Я понеслави її ,кудиб і не зайшла, оцю батьківщину мою, гори мої, смерекові великани мої, їх красу і силу, ту могутню поезію їх. Вони одні не цуралися сироти, кормили її спрагнену душу своєю тихою німою красою, виплекали своєю вдачею характер у мені, напятнували його своїм сумовито тужним пятном, тому я їх дитина"....

А ось малюнок ріки в глибинах ліса, яка каже сама про себе так:

"Я глибока, безмежно глибока. Оскільки вузша, остільки глибша. Отсе широке пишне листя, що пливає тут і там по мені — що незамітною стебелиною здоймається з мойого замученого дна до ясного світла — воно тобі скаже, яка я глибока. Це мая сила і моє богацтво"...

В нарисі "Лісова Мати" стара смерека, матір ліса, стоїть як віщунка доброго і злого на землі.

—Коли вона застогне серед бурі, то це певно щось більше, як лиш боротьба з негодою. Оця мати ліса мала сірий мох на пні і на галузях. Її галузя були мов рукави, такі великі й широкі, як трикратний рукав гуцульської богацької сорочки. Так глибоко й роскішно, так тяжко спадали віти з сильних галуз, начеб свята землиця сама їх до себе притягала".

Або знова:

—Коли йдеш в ліс, ти не застанеш тут такого ладу як в гарно виплеканім і з розвагою заложенім саді — та затє стрінеш ти в лісі таку силу й потугу, стільки несвідомої поезії і краси з першої

руки, про яку в гарно виплеканім саді і не снять, а тобі тоді з подиву серце замовкне"...

Картини Парасчиної мандрівки пралісом до чортівського млина вражають демонізмом малюнку й нагадують образи пекла, великого італійця Данте.

Описи природи у Кобилянської роблять непереможне враження тому, що природу вона описує, як щось живе, подібне людській громаді, звязане нерозривно з людиною. В своїому творі "Битва" вона описує просту річ: як зайшлі люде-наємники вирубували віковічний праліс, але в цій простій події її малюнок дає величезну трагедію. Читач якби бачив, як стоїть перед ним живий могутній праліс і ці люде наємники роблять на нього напад подібний до нападу дикунів ворогів.

Другою основою творчости Кобилянської є люде —український простий нарід і серед нього видатні особистости. Тут талант письменниці зумів опанувати найтаємніші глибини людської душі. Доказ на це є її оповідання "Земля", що є одною з найкращих книг в українськім письменстві.

В "Землі" всі типи і найріжніші характери зображені з дійсною артистичною правдивістю та вірністю і яскраво виступають на малюнку та чарують око. Тут і хлібороби-мужики і зарібники та слуги, і пан і піп та попадя, і учитель, і жиди, цигани й злодії, і село та місто, і військо — все на тій землі, яка нічого не має з того, що родить і нас годує а без якої чоловік і народ нічого не значить, від якої всі залежні.

В сім оповіданню буденна праця українського селянина виступає як творчість і стоїть далеко вище описів праці мужика в подібнім романі французького письменника Золя, де праця селянина — се тільки простий, життєвий труд, який приносить йому стільки а стільки гроша. У нашого трудовика-селянина чуття до землі якесь святе. Сей проникнутий настрій героїв, любов до сотворіння, описи природи та як мужики їдуть у поле з плугами і як вони тими срібними плугами кохають —вирізблюють святу землю; як вони сіють і як при тім сіянню молиться з ним ціла природа, як при тім сяє небо, співає радісно пташка і як цілий той зелений мужицький світ дише всеплодючою силою і переповнює нею душу людини і звіря, — те все захоплює читача надзвичайно а розвязка всяких душевних суперечок героїв врешті дає нам повне моральне й мистецьке вдоволення.

На тлі сеї любови нашого селянина до рідньої землі письменниця творить найкращі картини родинного життя. Любов батьків до Михайла, сцени кохання між Михайлом та Анною а материний жаль при убитім Миихайлі — се зразець вияву найвищого трагічного почування. Не можна поминути й не сказати, що сей твір є з найсильнайших не тільки української письменницької творчости XIX ст., але й загально — европейської.

Се натхнене відношення нашого селянина до рідної землі відбивається і в інших творах Кобилянської, так в нарисі "Юда" нещасний Андрій скаржиться про свій зрадницький злочин:

—Двоє не простить мені мого нещастя. То є душа мого сина, а потім наша нива. Може я ще здиблюсь на тім світі з моїм сином, і може він простить мені, що я завинив. Може. Але моя нива цей кусень землі, яка походить з діда прадіда, і яку обробляли руки мого сина, з нею я ніколи не здибаюсь і вона не простить мені ніколи, що я зробив її сиротою і відняв від неї руки, які її обробили. Вона мене мучитиме кожної весни за моїі його руки. Вона жде при сході сонця і при світлі місяця, жде нас, коли зеленіє і збіжжя колишеться як найкрасше, все і кожного часу нас дожидає, поки не прийдемо і не дамо їй того, що ми їй давали від тоді, як почалось наше життя. Працю!"

Або, як в "листі засудженого на смерть вояка до своєї жінки", де він пращається такими словами:

—Марійко, не плач! Дивись, не думай про мене. Думай за ту землю, котру тобі лишаю. За той зелений клаптик, через котрий журчить потік, де росте та розлога верба, що з неї ми кожного року перед Великоднем рвали шутки тай несли святити до церкви. Памятай на нашу корову, що всіх в хаті годує, що за мною так рикала, як я відходячи, послідний-раз кинув їй сіна в жоліб. Дивися, щоб вона ніколи не була голодна."

Третим елєментом творчости Ольги Кобилянської є людський дух. В сій сфері вона, можна сказати, по бунтарськи висунула новий ще тоді в нашій літературі ідеал боротьби за обнову душ, ідеал духової самостійної одиниці. Вона кличе кинути омертвляюче окруження і шукати нових спромог, нових талантів душі, най народиться свобідна людина з розумом.

—"Ах, ми така низько думаюча маса, що не вміє одушевлятися" — каже вона — чому в нас так мало гордости і відпорної сили, так мало наклону до величі... Ми не горді, ми наймити з природи і вміємо лиш жалуватися!"

Полишити треба все те, бути собі цілею, боротися за кращу само-свідомість, удосконалювати себе, розвивати свої сили. "Сотворити таке щось, що поривало би! Стреміти до останніх вершин совершеної особистости: "Розцвитуся в моїй праці, мов та рожа!"

В своїх творах Кобилянська уділює багато місця боротьбі з духовою неволею жіноцтва, яке терпіло під фальшивими поглядами на становище жінки в суспільстві. Однак ся боротьба не має нічого спільного з емансипацийним жіночим рухом, бо найвищим жіночим ідеалом ставить Кобилянська скрізь ідеал доброї жінки, доброї матері з найкраще розвиненим духом, бо саме в жіночих руках лежить управа характерів людських, виховання живих людей, — се обов-

язок жінки. Вони повинні розвивати історію народу і впливати на окруження не тільки полом своїм, але і прекрасними, великими, примірними характерами.

Хоч в своїх творах Ольга Кобилянська побільшу займається особистостями, а проте ніколи не забуває про цілий український нарід взагалі та про справу українського визволення. Так словами своєї героїні Наталки говорить вона:

—"Завдайте собі праці, щоб стали таким, яким я вас уважаю: розумним чоловіком із вірою в ідеальні вимоги життя і пориваючим приміром для загалу. Нашому народові треба проводирів усюди й усюди."

Наскрізь же вона спонукує ушляхотнювати свої душі, здобувати цивілізацію в своїй хаті, творити свою власну українську культуру. Нам треба характерів, робітників завзятих, що беруться і за найдрібнішу цеглу, не погорджуючи нею для здобування своєї держави.

Сама особа письменниці викликає великий подив у всіх. Як могла загорітися така велика душа в такому глухому заплісняві лому житті, яке її оточувало. Люде без животворного розмаху, без ідеалів, без гордих мрій. Чоловіки урядники з бюр або шкіл, всі з маленькими , маленькими цілями, жінки невільниці з одноманітним од віків життям, — се складало атмосферу буковинсько-румунсько-австрійської дійсности. Десь там в світі, поза околами мертвецької провінції, буяє життя. Палають пожари революцій, руйнуються здряхлілі основи, повстають геній, що ведуть визволені маси в краще майбутнє та тут не чується відгуків тої боротьби. І як родяться акорди пісень у стилю "Вальс Мелянколік", так зроджується в таку хвилю нова творча краса, нова муза, великий поетичний геній — Ольга Кобилянська.

І вірно змалював поет стислими образами пос-

тать письменниці та предмет її творчости:

Стезя тернista і нерівна, —
Її тернам не видно меж...
Та, Духу світлого Царівна,
Неутомимо ти ідеш.

Сльоза від болю не заблима, —
Лише затиснуться вуста...
Нечутним кроком за плечима —
Неодлучима Самота.

Чи на вершинах, чи в долинах, —
Де б не лягла стезя твоя, —
В душі краса і Україна,
Як двоєдиная зоря.

Твори Ольги Кобилянської виходили окремими виданнями, друкувалися в журналах а таких виходили цілими збірками оповідань, новель, нарисів. Повне збірне видання творів у десяти томах зроблено Кооперативним Видавничим Товариством "Рух" у Харкові.

Відомі переклади її творів в слідуючих мовах: німецькій, російській, чеській, польській.

Ось така творча діяльність Ольги Кобилянської. Велич її творів вразить нас ще більше, коли ми поглянемо на **її життя.**

Родина батька письменниці зайшла у Галичину з України й походила зі шляхотського роду, але папери про се згубились а дід Яків в свій час не подбав про вироблення їх і коли йому звертали увагу на доцільність захования в той час такого дипльому для сина-одинака, він все байдужо махав рукою, промовляючи: "Виживе і без того, в нього добра голова". І дійсно, врешті поборовши всі життєві перешкоди, батько письменниці вибився на становище урядника-мандатора, а потім був принятий яко слідчий суддя

до суду. Мати писательки з походження німка була вихована в українській родині; вона не була вчена а проте своєю лагідною вдачою зробила великий вплив на склад характеру письменниці. З діточих років Ольга Кобилянська любила переповідати своїй товаришці або сестрі якісь фантастичні оповідання, що називала їх казками і снами. Далі прийшла школярська наука спочатку в польській а потім в німецькій мові, але та наука не була довгою до яких 15 років життя а далі не було засобів вчитися. Поривалася до вищого образования а проте в хаті були старші брати, їх треба було отримувати в гімназії..... і для дівчат зачинились брами науки.

З сього часу письменниця потужки сама береться за своє образование і читає безупинно, хапаючи кожду книжку наукову чи шкільну. Про читання українських книжок не було і мови. Книгарень в тім маленькім гірськім провінціональнім містечку Кімполюнґу не було. Десь-не-десь лише принагідно попадала якась українська книжка до рук.

Ще молоденькою дівчиною 13-14 років Ольга Кобилянська зачинає писати вірші. Чимсь була переповнена та молода душа, тугою або смутком, щось недоставало їй. Хоч весела бувала часами, навіть збиточна, та на самоті спадав на душу глибокий сум. Найсильніше в ті часи на письменницю впливала природа й вона вибиралася на прогульки в гори, в чарівні закутки між скелі або блукала босими ногами в розпіненім потоці. Коли брати приїзджали на вакації, вона все вчилася біля них, жадобно перечитуючи їхні лекції, як з фільольогії, так і з правничих наук. Одна з приятельок письменниці Софія Окуневська заговорила до неї українською мовою та стала переконювати писати свої твори по українськи (до сього перші літературні спроби Ольги Кобилянської були написані німецькою мовою). Тоді начеб світло знайшла вона, за яким так тужила, невиразно мріяла.

З того часу Ольга Кобилянська стає вже лише українською письменницею.

Бувши ще молодою, Ольга Кобилянська любила годинами лежати в лісі на траві. Вогкість поділала на кости і мускули, і тому наступив параліж. Недуга та пройшла, але не зовсім — тяжкі наслідки її залишилися на все життя.

Так життя Ольги Кобилянської стало майже стражданням: особистим і за людей. Доля дала їй великий дар слова, чутливу душу, але та сама доля засудила її залишитися на весь вік самітною, одною. Блискала в її життю любов особиста, але щастя не склалося.

Від того глибока туга. Завжди на устах привітлива усмішка, лагідна, щира, притишена бесіда. А великі чорні очі тужно і сумно глядять, неначе чогось ждуть.

До людей Ольга Кобилянська ставилась завжди надзвичайно добре,— в кожній людині вона вміє знайти щось цінного, гарного. Вона вірить в людей.

Все життя її пройшло в осередовищі принижених, убогих, і сама вона прожила свій вік просто, скромно, навіть в недостатках.

От як описано її кімнату:

"Кімната не більше 4 метрів довжини і 3 ширини. Під вікном маленький столик, перед ним крісло, коло нього поличка з книжками. Канапа. Ліжко. А з дверей немилосердно тягнуло зимном".

А от її робочий стіл:

"На стародавнім столику, на котрім повиростали перлини української літератури і котрий неначеб трохи осівся від тягару всіх тих сцен, переживань, щастя і нещастя, любови і ненависти, боротьби за визволення людства, а окремо українського народу і спеціяльно українського жіноцтва і котрий неначеб то радіє, що він вибраний служити творцеві артистичних штук,

на цім то столику порозкидані ріжні записки"....

В таких обставинах проходить життя Ольги Кобилянської — велика творча робота!

Якось приятелі висловлювали їй думку, що добре булоб їй перебратися до великого міста (Львова), в культурний осередок. Але вона рішуче відповіла:

"Ні, не можу покинути цих гір, не можу залишити цих людей."

І таке самітне, самовіддане на службу народові життя, є одним великим творчим процесом. В своїй автобіографії Ольга Кобилянська згадує, як вона творила свої безсмертні образи:

—"Всі дрібні поезії в прозі — це краплі моєї крови. Повставали з хвилин, де я чула себе пониженою, скривдженою. Ніколи ніхто не чув в моїй рідні скарги з моїх уст, чи я чула себе щасливою або й ні. У тяжчих, сумних хвилях ніколи не жалілася я навіть перед найліпшими приятелями про те, що мене гнуло до долу — а сьогодня, сьогодня мені так добре з тим. Одна праця, одно перо, ба —власне моє "Я" зробило мене тим, чим я є — робітницею свого народа."

Творчість Ольги Кобилянської більша за її власні рямці. Своєї величі вона сама не знає. У своїй величі вона соромлива, як квітка. Часто її твори виходять далеко за ті межі, про які вона думала. Оповідання "Жебрачка" написано нею, як особистий образ, але те оповідання, великою силою її творчого духа, стало образом нашого нещасного народу.

Не знала вона і про той вплив, який її твори робили на людей. Один із видатних українських діячів (М. Ю. Шаповал) у своїм листі, з приводу 40-літнього ювилею письменниці, говорить так до неї:

"Туга моя була безмежна: світ широкий, але ми в нім не маємо місця.. Я хотів досконалости, але думав, що вона неможлива. І раптом я прочитав "Царівну".

Бути собі цілею! Це те, що мені було треба... Стати людиною досконалою, внутрішно-незалежною, творчою. Прокинулась буйна гордість. Це була свідомість своєї людської гідности. Тоді я став розуміти і любити світ і людей — тих покинутих, упосліджених, тих — не-людей"...

Така Ольга Кобилянська. В підвечірні хвилі свого життя вона може спокійно сказати: Я була робітницею свого народу". Але навіть більше! Як каже про неї чеський професор Горак, вона з певністю може сказати: "Працювала ненадармо!" Віддала всю себе своєму народові, великій любові до нього. Дала невичерпані, глибокі озера цілющої води для українських душ. З тих озер покоління будуть черпати мудрість до пізнання народньої душі. З тих озер покоління будуть напиватися сил до боротьби за щасливу світлу будучність.

Кожнна стрічка її писань учить нас:

—"Так беріться до чогось, робіть щось, якусь працю, що сталоб світом для інших, а потіхою у вашім життю і зробилиб вас твердим, могучим і гідним поваги народом"...

—"Я хотілаб, щоб Українці стали орлами!"

Літературні Напрямки

Мистецькі твори діляться зо своєю технікою на напрямки. Напрямків в мистецьтві багато. Для познакомлення наших читачів понище подаємо короткі пояснення кількох літературних напрямків у тій вірі, що це причиниться до кращого розуміння літератури та дасть змогу читачеві підшукати такі твори які найкраще відповідатимуть його вдачі.

РОМАНТИЗМ

Романтизм розцвив на прикінці 18-го й на початку 19-го століття. За найвизначніших представників романтизму були: В Англії — Байрон і Шелі, в Німеччині — Шілєр, Гайне і Уляну, в Польщі — Міцкевіч, Словацький і Мальчевський. Тараса Шевченка з деякими обмеженнями, можна також уважати за романтики в його політичних віршах.

Романтизм, власне, не тільки літературний напрямок, але й фільософільний світогляд, що виявив себе й політиці, й в суспільному русі, й в культурному змаганні. Це була пануюча ідеольогія в початках 19-го століття яку поділяли люде ріжних вдач — і мелянхолійний Жуковський і оптиміст Гете, і холеричний Пушкін. Це був час розвитку німецької ідеалістичної фільософії — систем Гегеля, Шедінга, Фіхта, Шопенгауера з їх вченням про духову основу всесвіту.

При визначенні сього літературного напрямку було багато непорозумінь, які нерозвязані ще й сьогодні. Звичайне поняття романтизму — шукання чогось вищого над життєву буденщину,ідеалізованння минулого, особливо середновіччя, нахил до надприродних явищ. Таке дуже загальне пояснення романтизму може відноситися не тільки до письменників 19-го століття, але й до письменників всіх століть і всіх народів в тій чи іншій мірі.

Романтик бачить усе в красних формах і в гарних ясних красках. Він уникає опису поганого, хіба для контрасту. Романтик заінтересований в описі найпишніщих картин, краєвидів, левад, садочків, затишних ставків. В боротьбі о життя найважнішим для нього краса одягу його героїв, краса їхнього тіла, форми, одним словом зовнішня досконалість.

Романтики, звичайно ідеалізують життя селянина, розмальовуючи старосвітське село, пошиту соломою хату, огородець з трояндами, співаючих ласті-

вочок, що літають низенько і своїми крильцями ріжуть соняшні проміні, запах ялівцю, свіжо-скошеного сіна, милозвучність церковних дзвонів, утихнення бурі. Романтизм уявляє собі як то селянин почувши ранний спів жайворонка схоплюється з ліжка і слухає, слухає, слухає! Як вівчар з дорогою люлькою в роті, з якої дим клубами несеться аж під саме небо сидить соби і дивиться за вівцями. Романтичний твір обовязково кінчиться супружеством. Для романтика нема нічого кращого як оженити героя з геройкою.

Проти цього ідеалізовання, як відомо, був виступив і сам Тарас Шевченко.

Якби ви знали, панич
Де люди плачуть живучи
То ви б ділій не творили
Та марно б Бога не хвалили,
На наші сльози сміючись.

За що, не знаю, називають,
Хатинку в гаї тихим раєм?
Я в хаті мучився колись,
Мої там сльози пролились, —
Найперші сльози! Я не знаю,
Чи є у Бога люте зло,
Щоб у тій хаті не жило?
А хату раєм називають!
("Якби ви знали паничі")

Поминувши оце все, відкинувши усю фантазію романтика-письменника треба признати, що за романтизмом стоїть одна велика прислуга.

Романтики з ентузіязмом записують пісні та інший етнографічний матеріял з давно минулого й кладуть його в основу своєї поетичної діяльности. Цей інтерес до побуту спричиняється до буйного відродження поневолених націй. Поневолені нації набираються національної свідомости і починають борбу за політичну незалежність держави. Романтизм, таким

чином, стався смолоскипом, що будить політично поневолені нації до їхнього національного відродження. На цьому полі й українські письменники романтики положили багато праці, дали прекрасні матеріяли, збудили в народові національну свідомість.

Мало є таких людей щоби не любили бути в моді, кожний любить мати нового капелюха, нові черевики, новий гарнітур а ні то хоч свіжо випрасований. А про голову мало хто дбає щоби її підновити хоч це найважніще. Мода вимагає бути розумним більше чим що місяця купувати нового капелюха і насаджувати на дурну голову. Є люди що на день зміняють два три рази убрання а поза те в їх головах "віють вітри." Час нам українцям братися до книжки!

РЕАЛІЗМ

В другій половині 19-го століття розвинувся новий літературний напрямок. З початку в французькій літературі а опісля й всесвітні. Відзначнішими представниками реалізму були: в Франції — Балзак і Золя, в Англії — Дікенс, в Росії — Толстой. Новий напрямок мав давати ніби то не підкрашену дійсність, як про це вже геворить сама назва.

Письменник реаліст протестує проти ідеалізації і старається дати дійсний образець із людського життя, не входячи в те чи воно буде брудне чи гарне. Перші реалісти давали описи всего що найпоганіше і стали немовби фотографами сутерин, в яких жили бідні заробітники, опісля стали писати на ріжні теми. Між іншим, реалісти письменники, не погордили і селом. Та в реаліста село пахнє мертвеччиною, селянин культурно не розвинений, хата має маленькі вікна і не пропускає багато світла, в ній низька стеля, повно бруду. Сімя селянина не жиє тілько животіє. Жадного санітарного урядження на селі не видно. Се-

лянин не такий цікавий слухати співу жайворонка, він спить як забитий по тяжкій цілоденній праці. Вівчар курить люльку, але вона власної роботи. Дим не йде клубами в гору аж гень, гень, під саме небо а розсідається по землі і такий острий запах має, що трудно коло пастуха встояти. Де не глянь, всюди брак досконалости, героями повісти — простолюддя.

Письменник реаліст має до діла не з особами уявними а дійсними людьми яких він знає особисто. Дію повісти чи романа автор старається обставити фактами дооколичного життя. За основу сюжету бере якусь дійсну подію з громадського життя і в цих рамцях обмежує розмах своєї фантазії.

Полова любов, сюжет сотні тисяч романів, інтересує і реаліста, але він і тут хоче сказати правду, звідси тендиція до вільної дискусії полових справ. Реалістичний твір звичайно кінчиться не супружеством а розходом залюблених або й розводом.

Реалістичні твори можна дуже легко критикувати: за брак форми, за бруд і буденність, за брак провідної думки, за те що в них повно непотрібних подробиць, за те що вони не приводять до ніякого заключення і т д. А що найважніше то це що приносить читачеви розчарования і він тратить охоту до читання.

До введення реалізму в українську літературу причинився найбільше Драгоманів даючи народним діячам політичне виховання і нахиляючи їх до реалістичного літературного напрямку. "Де нема реалізму поетичного, там нема й взагалі позитивної думки, нема й науки" — говорив Драгоманов.

Свого часу Драгоманов дав молоді, що займалась поезією ось яку пораду:

1). Старатись, щоб у кожній громаді завести бібліотеку, щоб в ній були як можна повніше зібрані твори нашої славетности, це жерело найліпшої мови із народнього духу.

2). Вчитись чужих мов, звертати увагу на те, що

блище та потрібніще і нашій народности "Цією дорогою вірніше доберемось і до Арістотеля та Шекспіра." Він вказував на потребу писати селянам їхньою мовою бо "мужик природна і безспорна публика для нашої літератури". Українська література мала "підніматись з низу в гору" а не навпаки як то робили інші, щоб тілько бути в моді.

Час найвищий послухати доброї ради й нам, заводити бібліотеки і вчитися чужого але не цуратися свого. В Канаді Українці мають гарну нагоду до попису.

НАТУРАЛІЗМ

Натуралізм в своїому завданню йде дальше як реалізм, бо коли реалізм мав тільки давати дійсність то натуралізм побіч дійсности ще намагається висвітлювати темні проблєми, відкрити суспільні хиби й рівночасно їх виправити.

Вершком натуралістичного напрямку є відкриття експериментального роману, що його теорію подав нам Золя.

Золя, як знаємо, бере готові формули з Кльода Бернара й додає, що мистець має робити з людьми експіримент так, як ботанік робить із рослинами. Письменник вистявляє індивіда на певні впливи й події та показує як він на них реагує, щоб тим самим показати людський механізм, так індивідуальний як і соціяльний. Отже вся вага письменника натуралістичного роману полягає в тому, щоби дати читачеві відламок, частинку людського життя. Таким побитом натуралістичний романс не поезія, не казка, не оповідання а шматок природи й людини основані на досліді.

Письменник дає дійсність таку, яка представляється йому на підставі наукового студійования, пильного досліду та збирання ріжних її проявів. Він дає

об'єктивне, майже протоколярне представлення.

Письменники натуралісти безнастанно нишпорять по наукових книжках. Щоби заглянути в саму душу людини й оцінити як слід ситуацію, в якій людина перебуває, врозуміти мотиви її поступування. Вони роблять записки із спостережень, збирають до дрібниць матеріяли, як напр. Золя, ціну за прання, кількість вікон в помешканні і т. д.

Скандинавський письменник, — Август Стрінберг, у своїй жадобі пізнати всі умови суспільного ладу, щоби їх потому використати в мистецьких творах, переходить усі доступні йому становища. Він був народним учителем, автором, лікарем, урядником, журналістом, малярем, проповідником, домашним учителем, бібліотекарем. Він студіює теольогію, анатомію, зоольогію, хемію й фізику, шукаючи всюди розвязання важних для нього питань.

На підставі наукових праць і довго та пильного збирання матеріялу в Галичині першим починає писати Іван Франко. ВІН МАЛЮЄ ПРИРОДУ. ЕКОНОМІЧНІ Й СУСПІЛЬНІ ВІДНОСИНИ, ЩОБ НА ТОМУ ТЛІ ЗМАЛЮВАТИ ЛЮДЕЙ, ІХНІ ДІЛА, СЛОВА, ДУМКИ. ПРАВДА ЙДЕ ВІН ДАЛІ ВІД ЕКСПЕРИМЕНТАТОРІВ У МИСТЕЦТВІ, НЕ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НА ПАСИВНОМУ СПОСТЕРЕЖЕННІ ДЛЯ ДОСЛІДІВ І МАЛЮЄ У ПОВІСТЯХ, НА ПОЧАТКУ 80-тих РОКІВ, "ТИПИ КОТРІ УОСОБЛЮВАЛИ В СОБІ ДУМКИ Й ЗМАГАННЯ ДОБИ". ВІН НАМАГАЄТЬСЯ ДАТИ ЧИТАЧЕВІ НЕ ТІЛЬКИ ВРАЖІННЯ ЕСТЕТИЧНЕ, АЛЕ Й ЗАЦІКАВИТИ ІХ ТИМИ ІДЕАЛАМИ, ЩО САМ ІХ ПРОГОЛОШУВАВ, ТИМИ ПИТАННЯМИ ЩО ЙОГО ЗАЙМАЛИ, ТИМИ ЛЮДЬМИ, ВІДНОСИНАМИ І ЧУТТЯМИ, ЩО ІХ МАЛЮВАВ У СВОЇХ ТВОРАХ.

Тому що пише з психольогії тих осіб, що їх малює, носиться нераз дуже довго зі своїми творами щоб "вгадати тон" типів.

В Франкових оповіданнях відбилися, перш за все,

ріжні історичні періоди з їх економічними і суспільними взаємо-відносинами, напр., доба знесення панщини в Галичині, доба початкового накопичення капіталу, ріжні часи капіталістичної експльоатації робітника і селянина і само-організацій до оборони: процес навперезації галицького села й народження пролєтаріяту, руїна селянського кустарництва, еволюція міського пролєтаріяту, повне перетворення патріярхального побуту й світогляду, народження демократичної інтелігенції і. т. д.

Кожній з цих тем Франко присвятив чи мало оповіданнів і більших повістей. "Повість історична має вартість коли її основна ідея зможе заняти сучасних, живих людей".

В цьому цитаті Франко виразно говорить, що він бажає мати до діла з людьми живими такими як ви, я і другий. Він пожертвував ціле своє життя працюючи для народу, ми можемо його оцінити тільки читаючи його твори. Краще нам розмовляти з високо вченим Франком як тратити час на дурниці. "Хто читає той знає" — каже народня пословиця.

М. Іванишин

ЗАСАДИ ЗДОРОВОГО ДУМАННЯ.

Найбільшим жерелом в світі — людська думка. Чинність людини проявляється силами її думок. Що людину займає, те вона й робить і тим думає. По діяльности пізнаємо думки людини. Думки є більше тревалими як всякі інші речі.

Найкращі святині світа, палати й фортеці старинної Греції та Риму повалились, за ними ані сліду, але думки Гомера, Горація й досі молоді, свіжі, яких і сьогодні студенти в цілому світі залюбки вивчають.

Святині Індії понищені, декуди їхні звалища по-

криті грубою верствою піску, але ідеї живуть. І ті самі перекази, що були згадувані тисячі літ тому гіндуськими матерями, ще й нині переказуються, ще й нині обговорюються.

На словах людина може себе представляти інакше її поведення, її рухи можуть бути замасковані, все кругом неї може бути не дійсністю а тільки маскою, а про те й та людина є тільки такою якими є її думки. Думки ж залежні від виховання. Кожний індивідуум є тільки незначною збіркою думок.

Коли ж так, то дуже важним є, щоб ми звертали всю свою увагу на наші думки. щоб ми викривали все те, що їх нищить або ослаблює і пробували винайти засади що допомогло б нам зробити їх сильними і переконуючими.

Здорове думання має багато ворогів які причиняються до зведення наших здорових думок з правильної дороги. які опісля нападають і на нас самих обезсилюють нас і роблять з нас слабодухів.

Головними ворогами здорового думання є такі: Гнів, зухвалість, страх, зарозумілість, упередження дурнота і т д.

Чистою думкою може бути тільки думка холоднокровна. Все те, що приходить инакше не є чистою думкою. Нехтуймо думки чи опінії, які створюємо в гніві або в злости. Думки витворені під впливом злости, чи навіть сильної любови, не є зрівноважені і густо--часто мають злі наслідки. Найкраще нічого не вирішувати тоді, коли людина зворушена. Зворушення часто приводить до злости або гніву, а ці нищуть засади здорового думання. Думка є матерією в природі, але вона протилежна залізові, думка тільки тоді вартісна коли холодна. Думка мусить бути безпристрастною. Людина, що хоче здорово думати мусить навчити себе опанувати перед пристрастями.

Зухвалість або гордість є другим великим ворогом здорового думання, Наша сваволя більше нищить нам здоровий розсудок як щось інше.

Уступливість, толерантність, лагідність — конечні до здорового думання. Ми мусимо вивчувати факти толерантністю а не зухвальством чи наївністю, що то тільки перекручують дійсність і роблять наше думання безвартісним.

Здорове думання не терпить страху. Страх — це свого рода паніка, що параліжує умові сили, не дає їм спромоги розвинутися. Страх є приголомшуючим чинником мізку і все, що ми надумаємо в страху є маловажне а то й шкідливе.

Зарозумілість чи впертість також до нічого доброго привести не може. Люди шукають правди; їхнім обовязком є ненавязувати з нічим таким, що мало б цьому заінтересованню шкодити. Не можна собі уявляти, що річ мусить бути такою якою ми її хочемо мати бо де ж в нас береться та непомильність? Треба бути все готовим признати свій блуд, своє мильне поняття, тільки вирозумілість нас допровадить до правди.

Упередження є таким небезпечним ворогом здорового думання. Ми судимо вчинки ріжних людей нераз безпідставно, без найменших доказів, тобто виказуємося до них упередженнями. Ніхто, що уважає себе за чесного не може нікого судити на перед, тобто з упередженням. Думка чи властиво осуд мусить бути як слід зважений, має основуватися на фактах а заключення мусить робитися без зворушень, без гніву. Тільки той добрий судия, що судить на основі фактів.

Є люди що їм до всего бракує доказів. Таких людий звичайно називається безумними. Безумні люди звичайно дають і дурні осуди. Ріжниця межи безумним а розумним лежить якраз в тому, що розумний нім що скаже — роздумує, він старається провірити факти які йому відомі. хоче бути безсторонним, а безумний якраз навпаки видає свої осуди без належитого застановлення, безпродумання, оттак аби щось сказати.

Можна навіть припускати, що дурний думає стільки ж що й розумний, з тою тільки ріжницею, що розумного думки належито упорядковані, вони пливуть одна за другою в певному порядку, а думки безумного якраз навпаки: порядку в них немає, вони пливуть юрбою, одна другу перебігає, одна другій стає на дорозі і таке думання до нічого не доводить. Це так би сказати свого роду замішання. Думки розумного чоловіка неначе б плеканий город, думки безумного можна порівнати до городу, що заріс буряном якого нема кому виполоти.

Здорово думаючий не є той, що його мізок переповнений в щерть різними науками, але той, в якого думки є впорядковані, який знає де знайти йому потрібну інформацію, та може її передати іншим.

Переглянувши головніших ворогів здорового думання, застановімся тепер над засадами. Що робить думку сильною і переконуючою?

При кожній праці стараємось перше всего, мати твердий грунт під ногами. Під хату даємо сильний фундамент. Нащо це ми робимо? Щоб ноги встрягли чи втрималися на поверхні, щоб хата присіла, чи, щоб стояла твердо як скала!

Неребить ріжниці як за хитрий чоловік є, думання його, коли воно не має фундаменту, не обдумане, не обгрунтоване як слід — є без вартісне. Думання мусить будуватися на фактах а не на уяві. Коли ми хочемо десь зайти то зачинаємо свою подорож з місця де знаходимося. Першою умовою здорового думання є — основа, грунт, початок.

Багато сварок можна б було оминути, як би так спорячі сторони більше застановлялися над тим о чім спорять. Слова це струменти думки і все треба числитись з їхнім значінням. Слова не все мають одне й те саме значіння. Отже, в першій мірі, ті слова, які вживаємо, треба розуміти. Берім добре під розвагу кожний вислів, кожне слово. Не можна нічого уважати доказом, аж поки людина сама не переконається, що

сказане є доказ. Ми ніколи не повинні нічого підписувати поки не переконаємось самі що це в нашому інтересі. Хто йде за намовою другого, той підриває власний авторитет, той є засуджений на невдачу. Такого легко одурити. Другою засадою здорового думання — розуміння справи.

Книжки є найважнішою спадщиною людяни. Вони містять записки дослідів, винаходів. відкрить і т д. Хто книжок не читає, той занедбує свою умову силу і калічить власні здібности.

Книжка це умова пожива, з неї треба вчитися; тільки при помочі доброї книжки можна навчитися здорово думати. Нам не потрібно знати того всього що в книжках писано. Є багато таких книг що представляють собою малу вартість, але ми повинні бути настілько з книгами знакомі, щоб знали де за чим шукати. Читати ми повинні з певною цілею. Таке читання приносить багато більше мудрости та користи як читання для самої розваги.

Добре мати власну бібліотеку з власних книжок. Третою засадою здорового думання — авторитет.

Кожний із нас має нахил до скорих висновків, особливо таких, з якими збігаються наші власні бажання. Такі висновки не є ніщо иньше як само-заінтересованя, але само-інтерес не інтеліґенція, не розум. Щоб здорово думати, треба бути інтелігентними, себто керуватися розумом а не чуттям. Старатися розуміти других, їх аргументи, їхні погляди.

Читаючи книжку, стараймося увійти в положення автора, бачити речі такими як бачить їх автор, тоді дізнаємося про що він думав, це причиниться й до поширення наших поглядів. Це дуже добрий спосіб оминення обману. Обман або само-одурення означає вироблення заключення на основі завважаних користей.

Такий самообман нераз приберає дуже побожну форму, нам говорять іти проти власних переконань, проти власних інтересів. проти свого власного й ми не зрозумівши в чому справа, робимо це на осліп, ра-

ди подуманих чи припущених, чи обіцяних користей. Таке думання не можна назвати чесним. Такий умовий процес називається неморальним. Ми не маємо жадного права говорити, що ми в те а в те вірцємо тоді, як в нас повно сумніву. Серіозне думання мусить основуватися на чести. Четвертою засадою здорового думання — чесність.

Всі наші заключення є лише близькими до правди, ніколи чистою правдою. Правда — слово релятивне а не абсолютне і те, що сьогодні всі уважають за правдиве, завтра, при зібранню більше інформації, може стати неправдою. Протягом довгих соток літ люди уважали землю плоскою, незвичайно багато доказів на це зібрали. Прийшов Коперник і всі докази поторощив. Сьогодні кожний школяр знає, що земля кругла. Правда сталася неправдою, а таких правд навкола нас повно. Можна припускати, що абсолютна правда це річ не змислова і над такою річею не годиться ломити голову, радше треба бути повсякчасно приготованому змінити стару правду на нову.

Вироблення думки про щось — це справа важення можливостей і більш нічого. Ми повинні навчитися робити скорі висновки з можливостей. Людина що скоро думає має перевагу над тою, що вагається. Вагання або нерішучість є свого рода слабостею, більше справою привички. Його можна легко усунути. Скоре рішення приготовляє до чогось нового хоч людина скорого рішення робить помилки, то напевно, не більші від помилок тої людини, що вагається. Пятою засадою здорового думання — рішучість.

Говорити з другими особами або висказувати на письмі те, що в нас на думці звичайно причиняється: 1. до усунення маловажного чи непотрібного; 2. до нового відкриття. Ми таким способом дізнаємось не лише про те, що другі нам говорять, але й що нам наказують наші власні думки. При розмовах чи списуванню наших думок на папір ми заставляємо наш мізок вишукувати скорі відповіди. Дискусія і писання

спричинюють зріст нашої інтеліґенції. САМОПІЗНАННЯ, отже, є шестою засадою здорового думання.

Кожна праця вимагає заінтересування. Тільки той, що любить своє заняття, може похвалитися успіхами. Любов, замилування, заінтересування, це ті світочі, які упливають на думку. Немаючи до чого замилування, ми не могли б його ані вивчити, ані зрозуміти. Любов не згадується тут як обяв почувань. Звичайно говорять, що любов сліпа. Та це чи не найбільша помилка. Коли що є сліпе, то буде це не любов а ненависть. Любов бачить і то дуже добре бачить, якби не любов, не замилування то ми б нічого й не розуміли, ні людей ні книжок, ні образів, ані дооколишнього окруження. Наше розуміння, наше заінтересування мусимо завдячувати у великій мірі любови, а зглядно — цікавости. Цікавість, це наш дійсний успіх, чи це буде в заняттю, чи розривці, чи в думанню.

Цікавість не один раз причиняється до великих страждань, до великих мук, а про те кожний із нас безнастанно цікавиться як не одним то другим, часто безкорисно, часами переплачуючи життям. Здається, що якби так цікавість згинула, то згинуло б і все життя, бо тільки вмерлий не проявляє цікавости. ЦІКАВІСТЬ отже, є тою семою засадою здорового думання.

Може ці мої думки, які я тут виложив не є й строго наукові, але я до них маю таке саме право, як і той, що його думки скидаються на більше наукові. Моєю метою — заінтересувати український загал до більшого користанняся книжкою, до толєрантности, до інтеліґентности, до самопізнання, а коли це мені хоч частинно вдасться, то я уважатиму, що час на писання цього викладу не змарнований.

С. М. Дорощук

Андрій Господин

БУРЕВІЙНІ ДНІ

Вечеріло.

Холодний осінний вітрець повівав з над морських побереж і рвав пожовклі листки та розносив їх клубками по просторих полях, що гналися мов табуни полохливих коней у відлюдних степах.

Степаня ходила нервово у потемнілій кімнаті, та спинялась у вікні й задумно приглядалася на гонені вітром листки, що обсипалися зо старої груші, яка ще недавно так гарно пишалася своєю зеленю, а тепер остаються з неї тільки стирчачі ребра голих гиляк. Листки відбивалися в шибки вікон, немов востаннє пращалися зо Степанею, що так любо пестила їх своїми гарними очима кожного ранку.

—Так.. так доля кидає людиною й цілими народами, як оце розгуляний вітер кидає тими листками, що недавно ще прикрашували собою природу, а тепер вже безсилі вдержатися при своїй матері-дереві, розсипаються в невідомі нори сутерин й там зогнивають. Так розсипаються в чужих норах ті наші, що не були сильно врощені у свій рідний корінь, а тепер десь там..

Ця тривожна думка відкинула її від вікна. Перейшла по кімнаті і взялася дочитувати розпочату книжку, думаючи цим заспокоїти свої розбурхані думки, що безнастанно ранили її душу. Але й в книжці не знайшла заспокоєння. Відклала книжку, вдягнула на себе плащ і вийшла з хати. Куди йшла — не знала, але йшла десь вневідоме, щоб розвіяти ту примару яка вилася роями довкола неї...

Ішла просторими темними вулицями містечка поміж насуплені доми, що здавались, орали своїми загостреними чубками скоробіжучі осінні хмари. Прохожі люде снувалися десь-не-десь вулицями й виглядали якимись понурими немов потвори, на яких відбивалося тривожне терпіння, що відбулося тому кілька днів

у містечку. Лише десь-хтось замішував тиху мертвечину своїм свистом, що з привички присвистував собі до такту ходу.

Степання йшла дальше й думала...

З противної вулиці висунулося дві мужеські постаті й весело сміялися. певно розказували собі якісь веселі жарти. Їхній веселий настрій ще більше нервував Степаню. Вона вже хотіла підійти до них і сказати їм про брак доброго виховання в них але застановилася й подумала, що вона не в школі з дітьми але в місті, де кожний має право по власній волі.

—Такі люде, це виїмки в народі! Це позитивні характери в людському життю, що переносять розсудно всі невигоди, неніддаються непотрібній журбі яка опановує багатьох, що стають безрадними в житті, думала Степаня, засоромившись, що за малу хвилину була б вчинила комусь й собі неприємність.

Так в думках непомітно прийшла вона аж на свою улюблену річку, де нераз просиджувала літні вечері по тяжкій праці з дітворою в школі. Сама замрячена свідомість від думок — зупинила її на мості річки. Стала й вдивлялася у спокійно пливучу воду. що довгою лентою плила спокійно у своє русильце.

А вітер дув...

Свистав по стовпах моста і шумів посохлими травами, як водопад млинських коліс. Степаня сперлася на поруче моста й прислухувалася цій монотонній природній музиці-шуму. Вітер лоскотав їй спину та розкуйовджував старанно зачесане волосся, як малий збиточний хлопчина своїй любій матері.

—От ще недавно, думала — була ця спокійна річка так гарно закосичена квітами, зеленю по своїх беріжках, мов молода до слюбу, а тепер осталося все посохле, пожовкле — нудне для людського ока, як згарище. Чи й так має статися з нашою країною?

—Добрий вечір, Степаню!— несподівано підступив Осип Чижук.

Степаня поглянула на Осипа й хвилину здивова-

но мовчала, а відтак холодно відповіла.

—Доброго здоровля! Де-ж ви тут взялися?

—Що, несподівалися мене більше бачити? — усміхаючись. сказав Осип.

—Та...

—Може не бажано, то...

Вибачте, що я якось так... ну, тепер такий час, що навіть тяжко сконцетрувати думки, — перебила вона, щоб оправдатися. —Противно, я дуже люблю стрічатися з приятелями молодих літ, бо це найкращі спомини в житті кожної людини. Але я не бачила вас так довгий час, вважала може вас вже нема живим на світі в цій воєнній завірюсі.

—Такі, як я, скоро не вмерають— сказав жартом Осип.

—Ви були в рядах з тими?

—Так! — відповів задумано, Осип.

—Чи можу знати звідки ви прибули? — запитала вперто Степаня.

—Покинув ряди тих, про які ви що йно згадували.

—Значиться, ви перший зрадник ідеї?

—Ні! Ви безпідставно мене засуджуєте. Це обставини мене закинули в рідну місцевість.

—І знов йдете?— призирливо спитала.

—А вже-ж!

—Так вибачте, що я вас тероризую своїми допитами, але це не лише моя вдача, але й обовязок.

—Таких розпоряджень не читав,— жартом сказав Осип,— щоб жінки брали вояків на допити.

—В цім то й наша слабість, що жінка тільки вигадує, а не виховає своїх дітей і вони розбіжаться куди хто хоче, як птахи, а мати немає над ними жадного авторітету, бо сама не оцінює себе. Коли б жінки це зрозуміли — справа нашого народу була б не такою, як є зараз. Не було б у нас зрадників, а була б родинно-громадська карність й зрозуміння

Осип задумався хвилину над словами Степані й сказав

—Ви правду говорите, але коли в нас до цего прийде?

—Це може статися через свідомість й зрозуміння до свого рідного. Припустім, що сьогодня кожна авторітетна мати спитала б сина, жінка чоловіка, дівчина свого нареченого, чому він не йде вряди своєї армії? —Справа змінилабся в одній хвилі, бо не було б сили, яка могла б нас побороти. Але цю нашу силу використовують чужі для себе, а як треба, то замішають нам язики й всю енергію зуживаємо в боротьбі проти себе самих, а вороги з цего користають. Ось вам — Скрипник, Затонський, Коцюбинський, син славного нашого письменника й багато других, пішли на службу Москві і ведуть боротьбу проти свого уряду й своєї армії.

Мовчала хвилину й запитала:

—Стрічалися може де з Михайлом?

—Ні. А він не дає про себе чути?

—Нічого не маю від него. А врешті, як можна довідатися в цій вульканічній клекоті, що відбувається на нашій землі.

—Правда!— сказав задумано, Осип.

—Що-ж буде дальше, по вашій думці?

—Гм... Тяжке це питання, але будуть ще ріки крови заливати нашу землю й міліони нашого народу буде гинути. Боротьба з Московським большевизмом ще не скінчена, а вже прийдеться починати боротьбу з союзником-німцями. От тому я сюди приїхав, щоб розглянути всюди, як вони господарюють по селах.

—Чого-ж з союзником?— запитала Степаня, вдаючи, що не розуміє справи.

—Ви так добре знаєте, як й я,— відказав Осип.

—Я знаю, що вони в нас забрали хліб, а людям видали папірці за їхню працю, але дальші їхні діла мені не відомі.

—Так вони поводяться в цілому краю. А до нашого уряду, війска, ставляться з погордою, помимо то-

го, що наші вояки кращі за них.

—Значиться, що московсько-азійський большевизм і цівілізований союзник — однакові злочинці. Дбають щоб лише наповнити свій шлунок кровію других, забезпечити своє життя та владу над ними, — гнівно сказала Степаня.

—Так воно є...

—Не хочу ранити вашої щирої душі, Осипе, але згадайте наші розмови зо студентських приятельських часів — це не так давно, як ми не раз сперечалися з вами про "братній соціялізм народів". Я, хоч тоді нерозуміла його докладно — все ставилася противно до цеї теорії, бо не вірила в справедливу його дійсність. А тепер факти доказують нам найкраще.

—А я й ще думаю, що соціялізм самий собою є добрий,— обстоював Осип.

—Тільки його творці й люде ні! Він по моїй думці добрий тільки для фантастів, слабодухів і ріжних злочинців, які находять арену до попису й нажерливости для своєї дикої карієри.

—Але я вас до цих незачисляю,— додала жартом.

—Це вже, мабуть, пересадно,— протестував Осип.

—Ваша правда!... Пересадно!... Царі відбирали свободу волі людини, а непослушних карали засланням. Ленін вводить Марксів соціялізм в Росії і на гарматах везе нам в Україну. Будує його не по братьному, але вогнем, терором, розстрілами наших соток тисяч найкращих людей без розбору. Хиба не гарний це соціялізм? Ви соціяліст, разом валили з москвинами царя, за волю народів, а тепер ті самі гарматнім вогнем палять вам у груди, бо ви не москвин, а хочете волі для свого народу. Чому так? Бо ніхто не шанує раба-слуги, але любить його службу й добра. А німці також соціялісти — правда? Але не спиняє їх те, "братерство" навіть до своїх приятелів.

—Ви мене зле зрозуміли,— оправдувався Осип.—

Я думаю, щоб кожний нарід завів у себе лад самостійно, без жадних зверхностей других.

—Так ви тепер думаєте, бо переконались про його дійсність, але колись ви инакше думали.

—Так не лише мене, але й багатьох заставляли думати соціяльні обставини, як заможна верства користала з прав й виснажувала бідний народ, а сама заживала в роскошах.

—Гм... А чия-ж та верства була, не Ленінові кровні брати? Нашої було мало, або й нічого, а якщо десь був хто й не поводився справедливо з робітниками, то у своїй державі він зрозумів би свої помилки й міг би бути найкращим громадянином, як деякі були й в цих тяжких для нас обставинах.

—Я в це не можу повірити.

—Не потребуєте! Я це знаю, що ми любимо нищити себе, а не переконати.

—Бо ця багата верства ніколи не згодиться на народоправя.

—Як ви це знаєте?— запитала Степаня.

—Бо це вже вкорінене в їхній психіці, щоб самим панувати й другим не коритися.

—Мало цего — в західній Европі в кожній державі є такі стани в народі, але всі вони дбають й боронять своєї держави. Буде це й в нас, але збудуймо державу, відкиньмо всякі чужі ідеї, що нам не дають прийти до здійснення цеї ціли, а тоді побачить самий народ, яка буде краща форма державня для него. А уряд займеться вихованням тих, небезпечних для вас, громадян, і вони будуть корисні.

—Нам, справді нема чого сперечатися,— сказав Осип, погоджуючись зі Степанею.

—От й бачите. Ми вже прийшли до зрозуміння себе.

Недалеко моста, де розмовляли Степаня з Остапом, суетився старий Прокіп Шмирко, що колись був добрим бунтарем. Він не раз розказував про ті часи як він викликав страйки проти панів, за що замика-

ли його не раз. Тепер — додав — най роблять молоді, а як буде потрібно, то не відкажуся й я від доброго діла.

Але тут він не міг зрозуміти, хто це так завзято розмовляє? Спішно йому, але обійти нема куди, а якось лячно лізти в руки невідомим. Та виплекана вдача відваги штовхнула його таки йти. Підступив блище крадьком і пізнав Степаню. Радісно підскочив до неї.

—От нічні соловеї! А я так зострахом підходжу; думав, що це якась сторож, а то учителька так щебече над водою.

—А кудиж ви так в ніч? — запитала Степаня.

—А як ви? — також треба десь з людьми...

Пізнав Осипа й радісно підступив, привитався.

—От й Осип! — молодець же! — як же ви тут?

—Я? — приїхав закладати комуну. Вас назначу комісарем в цім місті, — виж найстарший громадянин тут.

—Можуть йти всі в комуну, а Прокіп вже старий, щоб його одурити. А дотого — я добре знаю тих рижих кацапів з Москви, які приходять вчити нас господарювати, а самі не уміють собі навіть зліпити буди, щоб мали де вигідно переспати. О! за них мені не треба говорити!

—Таж вони добрі люде, — жартував Осип й поглянув на Степаню, яка також ненавиділа Москвинів.

—Ми обійдемося без їхньої доброти, — відповів Прокіп.

—Чогож ви тепер в ніч йдете? — Спитала, щоб відвернути розмову, якої не дуже любила.

—Чого?... Ге-ге... Кажуть, що знов завтра прийде та німота по здобич.

—Ну й що?— запитав Осип.

—Думаю, що так як вам, Осипе, не треба говорити, що робити. От йду розказати, щоб дещо захували на лиху годину, бо заберуть все.

—Хиба-ж у вас це одинокий засіб оборони? Я від

вас більше сподіюся,— сказала Степаня.

—А що-ж?...

—А сила проти сили, не добрий висновок?

—Кажу вам, Осипе, що наша учителька все впоперек! Шкода, що не родилася мужчиною,— звернувся Прокіп до Осипа.

—Дуже гарний комплімент, Прокопе,— сміявся Осип. —Бувби добрий козак з неї, правда?

Прокопови стало якось неприємно, думав, що Степаня образилася й почав перепрошувати.

—Будьте спокійні. Ви сказали правду. Для жінок нема перешкоди, як вони хочуть прислужитися батьківщині.

—Це правда,— сказав вдоволено Прокіп.

—Цікава й розумна наша вчителька, Прокопе,—додав жартом, Осип.

—Я нераз казав в громаді, нам треба порадитися учительки в деяких справах. А мені кажуть,— що жінка знає про наші справи. Якби був дома учитель Михайло — то була б инша справа. А тут показується, що я думав правильно.

—Йдіть, Прокопе й робіть так, щоб було добре. А я знаю, що ви вмієте.

—Бувайте! —

Прокіп пішов скоро розказати слова Степані знайомим.

—Пора вже й мені,— сказав Осип.

—Йдете?— спитала легким тоном.

—Вам ще не пора.

—Так! Проведете?

—Як бажано,— відказав Осип.

—Не вигадуйте!

Йшли мовчки нічними вулицями. Десь-не-десь гавкали собаки. Недалеко в комині закіківавкав пугач, що перебив їхню мовчанку.

—Щось буде недоброго,— сказав Осип.

—Забобонність,— завважила Степаня.

—Ви колись говорили, що як пугачі перекликують-

ся, то має статися щось злого,— пригадував їй Осип.

—То було колись, а ми йдемо тепер. Колись ми вірили в в ріжні забобони, фантазії, бо були молоденькими, а тепер ми думаємо, як дорослі люде. А може ви ще так думаєте,— додала, усміхаючись.

—Ви багато змінилися, але впертість осталася.

—Мильно думаєте, Осипе. Ми старі приятелі, а ви ще мене не розумієте.

Осип мовчав. Думав, як колись вони не один такий вечір весело провели, що й думки не було, що вони розійдуться. Та доля лукава стала клином і розлучила їх. Михайло оженився з нею, а він носить її в своєму серці...

—Мовчите?— перебила Степаня. —Щось важкого думаєте. Скажіть, як не тайна.

—Тайни в мене нема. Те, що я думаю, ви знаєте.

—Я-ж не ворожка, що б вгадувала чужі думки.

—Чи-ж треба бути ворожкою, щоб відгадати те, що ви знали.

—Розумію вас. Але...

—Кажіть, кажіть дальше,— настоював Осип.

—Світ такий тепер, що все змінюється.

—Але не для мене.

—Може змінитися й для вас,— сказала жартом, і, поглянула в його сумні очі.

—Може багато річей зміниться, а одна, найцінніша для мене — ні.

—Хиба ви так хочете.

—Ні, але я знаю, що є неможливі річи, хоч як хочеться їх зміни.

—Будьте витривалими, а час прийде, що ваші бажання здійсняться.

—Це не залежить від часу, але... —Ви розумієте мене

—Розумію!— сказала, усміхаючись.

—Ви щиро говорите?— запитав Осип, дивлячись своїми горіючими очима на неї.

—Йдіть там, де вас потрібно, а як вернете, тоді

скажу. Пращавайте! Вона пішла скорою ходою в свою хату. Осип стояв хвилину й дивився за нею. Думки в його голові счинили боротьбу, а її слова бреніли в його ушах.

—Я їй вірю... Вона не зрадить.

Далі буде.

ВИСОКОПОВАЖАНІ ГРОМАДЯНЕ!—

Товариство Української Культури взяло на себе обовязок видання наукових підручників, граматику, словар, і т. п. Деякі підручники і граматика вже готові до друку. Словаря що лише почали складати. Тут подаємо кілька сторінок із цього Словаря.

Друкования Словаря вимагає спеціяльних буков з наголосами, тому дещо пропущено, що буде в словарі, для якого замовиться спеціяльні букви, коли словар вже буде друкуватися.

Набір Словаря вимагає багато часу, важкої праці, бо треба допасовувати українське до англійського. Це тільки зразок і цей набір до Словаря не піде. Наборчик набирає цей журнал за мінімум оплати і від нього не можна було більше вимагати, а допрачувати також не виходило.

Просимо звернути більшу увагу на слова та їхні пояснення. В Словарі буде від 50 до сто тисяч слів, крім пояснень. З цього можна собі уявити якою великою буде ця книга.

Українцям такого Словаря треба, особливо для молодої генерації, про це чейже ніхто не буде сперечатися. В нас знайдуться люди, щоб такого словаря скласти й надрукувати, розходиться головно о фінанси. Де взяти грошей на його видання?

Товариство грошей немає, бо недавно лише зорганізувалося, та це не повинно стримувати почате ді-

ло. Успіх цьої так великої праці, в першій мірі, залежить від тих, що, або бачать потребу такого видання і пожертвують чи визичуть Товариству певну суму грошей, а ні то наперед замовлять одного чи більшу скількість словарів і пришлють згори гроші, які Тов. зужиє на видатки Словаря.

Що до ціни то тут годі вгадати. Тов. Укр. Культури не числить на ніякі зиски, лише бажає причинитися до доброго діла, і всі ті, що замовлять Словаря наперед і пришлють згори гроші — можуть бути певні, що й найменша надвишка яка їм буде заходити, звернеться з подякою а їхні імена будуть подані при кінці Словаря як доказ великої жертвенности на освітнім полі.

Про дальші інформації проситься всіх заінтересованих писати на адресу:

CANADIAN UKRAINIAN EDUCATIONAL ASSOCIATION

667 Flora Ave., Winnipeg, Man.

СЛОВАР

АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ

A—(ий), перша буква англійської азбуки.

a—(е), не означений член, уживається тільки з числом поодиничим всіх трьох родів на означення іменників. Перед голосними: **a, e, i, o, u,** й німою приголосною **h,** набирає форми **"an".** **Також** вживається намість один: **a dollar,** один доляр.

a — prep., в, на, за, приім.: **once a day,** раз в день; **twice a month, dollar a pair,** два рази на місяць; доляра за пару.

a—prefix, наросток; пишеться в купі з багатьома словами: **abed, afoot, aground, arise, asleep, awake.**

aback adv.
(ебек), присл., назад, задом.

abandon, v.t.,
(ебендон), д., опустити, оставити, полишити.

abandoned, adj.,
(ебендонд), прикм.; покинений, оставлений, полишений.

abandonment, n.,
(ебендонмент), ім.; оставлення, полишення, покинення.

abase, v.t.,
(ебийс), д.; зневажити, поневажати, упосліднювати.

abased, adj.,
(ебайд), прикм., зневажений, упосліджений.

abasement, n.,
(ебийсмент), ім.; зневага, пониження, упослідження.

abash, v.t.,
(ебеш), д.; змішати, завстидати.

abate, v.t.,
(ебийт), д.; зменшити, обнижити.

abatement, n.,
(ебийтмент), ім.; зменшення, обниження, знищення.

abattoir, n.,
(ебитор), ім.; різня, різниця.
abb, n.,
(еб), ім.; основа (ткацька).
abbess, n.,
(еббес(, ім.; абатиса, ігумення.
abbey, n.,
(еббей), ім.; монастир.
abbot, n.,
(еббот), ім.; ігумен.
abbreviate, v.t.,
(ебрівіийт), д.; скоротити, скорочувати.
abbreviated, adj.,
(ебрівіийтид), прикм.; скорочений.
abbreviation, n.,
(ебрівіийшн), ім.; скорочення.
abdicate, v.t.,
(ебдікийт), д.; зречися, уступити.
abdication, n.,
(ебдікийшн), ім.; уступлення, (з трону), зреченняся.
abdomen, n.,
(ебдомен), ім.; черево, живіт.
abdominal, adj.,
(ебдомінал), прикм., черевний.
abdominous, adj.,
(ебдомінус), прикм.; череватий.
abduce, v.t.,
(ебдюс), д.; перемовити, відмовити.
abduct, v.t.,
(ебдокт), д.; забрати, викрасти.
abduction, n.,
(ебдокшн), ім.; забрання, викрадження.
abed, adv.,
(ебед), присл.; вліжку,
aberration, n.,
(еберийшн), ім.; збдження, помішання, аберація.
abet, v.t.,
(ебет), д.' підмовляти, підпомагати, юдити.
abeyance, n.,
(ебеєнс), ім.; завішання, стримання (справи.
abhor, v.t.,
(ебгор), д.; ненавидіти, бридитися.
abhorred, adj.,
abhorrent, adj.,
(ебгорд), прикм.; ненависний, бридкий.
abhorrence, n.,
(ебгоренс), ім.; ненависть, обрижження.
abide, v.t. & i.,
(ебайд), д.; мешкати, замешкувати, терпіти, зносити, вичікувати.
abide by
—дотримуватися, притримуватися (згоди).

ability, n., (pl. abilities),
(ебилити), ім.; талант, умілість, (ч. м. здібности).
abject, adj.,
(ебджект), прикм.; підлий, гидкий, опущений.
abjectness, n.,
(ебджектнес), ім.; підлість, огида, гидота.
abjure, v.t.,
(ебджур), д.; одречися, виступити
abjuration, n.,
(ебджурийшн), ім.; одречення, виступ.
ablaze, adj., adv.,
(еблийз), прикм., горючій, горячковатий; присл.; в огні.
able, adj.,
(ейбл), прикм.; здібний, розумний.
—able, suf., приросток: obtainable, **tolerable.**
abloom, adj., adv.,
(еблум), прикм.; цвитучій; розцвитаючій; присл.; в цвіті, врозцвіті.
ably, adv.,
(ийбліі), присл.; вміло, зручно.
—ably, suf.
нароспок, прислівникове закінчення.
abnormal, adj.,
(ебнормал), прикм.; нормальний, абнормальний.
aboard, adv.,
(еборд), присл.; вживається зі словом **all aboard the ship,**
приказ заходити до вагонів або на поклад корабля; приім., на кораблі
abode, n.,
(ебод), ім.; помешкання
abolish, v.t.,
(еболиш), д.; скасувати, знести.
abolition, n.,
(еболишн), ім.; знесення, скасовання, знищення.
abominate, v.t.,
(ебоминийт), д.; бридитися, ненавидіти.
abominable, adj.,
(ебоминейбл), прикм.; гидкий, бридкий.
abomination, n.,
(ебоминийшн), ім.; обрижження, огида.
aboriginal, adj.,
(ебориджинал), прикм. туземний.
aborigines, n.,
(ебориджинс), ім.; туземці, тубольці, американські індіяне.
abort, v.i.,
(еборт), д.; поронити,

породити (дитину) перед часом.

abortion, n.,
(еборшн), ім.; пороне-ння, аборція.

abound, v.i.,
(ебавнд), д.; заповнювати, переповнювати:
the sea abounds with fish,
море переповнене рибою.

about, adv., prep.,
(ебавт), присл.; приблизно, коло, навкруги; прийм., про, щодо:
the story was about animals, about the money.
історія була про звірята, — щодо грошей.

above, adv., prep.,
(ебов), присл.; на, над, вгорі, коло, вище, повище, старший, безмірний,
happiness above measure,
безмірне щастя.

above board, adj., adv.,
(ебовборд), прикм.; отвертий; присл., отверто, без штучок.

abrade, v.t.,
(ебрийд), д.; стиратися витиратися.

abrasion, n.,
(ебрийжн), ім.; стерання, витирання.

abreast, adv.,
(ебрист); присл.; рядом, плече в плече.

abridge, v.t.,
(ебридж), д.; скоротити, зменшити.

abridgment, n.,
(ебриджмент), ім.; скорочення, зменшення.

abroad, adv.,
(еброд), присл.; поза домом, загранцею.

abrogate, v.t.,
(еброгийт), д.; знести, скасувати.

abrogation, n.,
(еброгейшн), ім.; знесення, скасування.

abrupt, adj.,
(ебрупт), прикм.; наглий, стрімкий.

abruptly, adv.,
(ебруптли), присл.; нагло, різко, стрімко.

abruptness, n.,
(ебруптнес), ім.; пропасть.

abscess, n.,
(есес), ім.; чиряк, боляк, абцес, нарив.

abscond, v.t.,
(ебсконд), д.; сховатися, втечи, скритися.

absence, n.,
(ебсенс), ім.; неприсутність.

absent, v.t., adj.,
(ебсент), д.; непоказуватися, утікати; прикм., неприсутній;

absent minded,
забудькуватий.

absolute, adj.,
(ебсолут), прикм.; абсолютний, необмежений, самовладний, чистий.

absolutely, adv.,
(ебсолютли), присл.; безоглядно, безумовно, абсолютно.

absolution, n.,
(ебсолюшн), ім.; розгрішення, оправдання, відпущення, освобождження.

absolutism, n.,
(ебсолютізм), ім.; самодержавність, абсолютизм.

absolve, v.t.,
(ебзолв), д.; відпустити, увільнити, розгрішити.

absorb, v.t.,
(ебзорб), д.; втягати, всмоктувати, всисати.

absorbent, adj.,
(ебзорбент), прикм.;— втягаючій, всисаючій.

absorption, n.,
(ебзорпшон), ім.; втягування, висисування.

abstain, v.t.,
(ебстийн), д.; здержувати, стримувати.

abstainer, n.,
(ебстийнер), ім.; непіяк поміркований.

abstinence, n.,
(ебстиненс), ім.; поміркованість, повздержливість.

abstract, v.t., adj.,
(ебстрект), д.; прикм.; витягати, одривати: ненаглядний, уявний, поудаваний, одірваний; випис витяг, абстракт.

abstraction, n.,
(ебстрекшон), ім.; уява, абстракція, відірвання.

abstruse, adj.,
(ебстрюс), прикм.; темний, неясний, скритий, тайний.

absurd, adj.,
(ебсурд), прикм.; безумний, недоладний,

absurdity, n.,
(ебсордіти), ім.; дурниця, нісенітниця.

abundance, n.,
(ебонденс), ім.; достаток, достатки, маючість

abuse, v.t., n.,
(ебюз), д., ім.; напастувати, надуживати, зневживати, зневажати; — напасть, зневага, зловживання.

abusive, adj.,
(ебюсив), прикм.; напасний, зневажливий,— зловживаний.

abut, v.t.,
(ебут), д.; прилягати,

дотикати, граничити

abutment, n.,
(еботмент), ім; край межа, каміний стовп (в мості.)

abysm, abyss, n.,
(ебизм, ебис), ім.; безодня, пропасть, провалля.

abysmal, adj.,
(ебизмал), прикм.; подібний пропасти, безодній.

acacia, n.,
(екийшя), ім.; акація.

academic, adj.,
(екедемик), ім.; академик, студент університету, член академії.

academical, adj.,
(екедемикал), прикм.; академічний, строго науковий, чисто теоретичний, студентський

academy, n.,
(екедеми), ім.; академія, вища школа, найвище наукове товариство.

accede, v.i.,
(ексід), д.; приставати, годитися, достvпати.

accelerate, v.t.,
(екселерийт), д.; прискорити, приспішити.

accelerator, n.,
(екселерийтор), ім.; механічний приряд, акселиратор (в авті.)

acceleration, n.,
(екселерийшн), ім.; прискорення, приспішення.

accent, n.,
(ексент), ім.; наголос, значок над складом чи буквою на знак, що треба вимовляти з притиском; акцент.

accentual, adj.,
(ексентчуал), прикм., наголошуваний, акцентований.

accentuate, v.t.,
(ексенчуийт), д.; наголошувати, вимовляти з притиском, підчеркувати.

accentuation, n.,
(ексенчуейшн), ім.; наголошування, акцентування.

accept, v.t.,
(ексепт), д.; приймати, годитися, згоджуватися.

acceptance, acceptation, n.,
(ексептенс або ексепшон), ім.; прийняття, одобрення, погодження

acceptor, accepter, n.,
(ексептор), ім.; приймаючий.

access, n.,
(ексес), ім.; доступ, приступ, приріст.

accessary, n., adj.,
(ексесори), ім.; прикм.; учасник, співучасник, спільник, додатковий, побічний.

accessible, adj.,
(ексесибл), прикм.; доступний, приступний.

accession, n.,
(ексешон), ім.; доступ, приступ.

accessory, n., adj.,
(ексесори), ім.; прикм.; доступлення, приступлення: доступний, приступний.

accidence, n.,
(ексіденс), ім.; відміна слів, початкова граматика.

accident, n.,
(ексідент), ім.; випадок, случай, припадок.

accidental, adj.,
(ексідентал), прикм.; випадковий, посторонній, бічний:
accidentals,
побічні доходи або видатки.

accidentally, adv.,
(ексідентали), присл.; випадково, случайно, принагідно.

acclaim, v.i., n.,
(еклийм), д.; оплескувати, славити, прославляти.

acclamation, n.,
(еклемейшн), ім.; загальне одобрення, аклямація.
elected by acclamation,
одногосний вибір, вибір через аклямацію, одногзідність.

acclimate, v.t.,

acclimatize, v.t. & i.,
(еклаймейт або еклаймметайз), д.; привикати, приноровлюватися до чужого підсоння.

acclimation, n.,
(еклаймейшн), ім.; привикнення, приноровлення, до чужого підсоня.

accommodate, v.t.,
(екомодийт), д.; примістити, вигодити, застосувати.

accommodating, adj.,
(екомодийтінг), прикм. вигідний, слухняний, услужний.

accommodation, n.,
(екомодийшн), ім.; приміщення, вигода, обслуга, притулок.

accompany, v.t.,
(екомпені), д.; акомпаніювати, приграватн до (співу), товаришувати, одпроваджувати

accompaniment, n.,
(екомпенімент), ім.; акомпанімент, вторування, приграваннн.

accomplice, n.,
(екомплис), ім.; спів-учасник, співвиновник.
accomplicity, n.,
(екомплисити), ім.; спів участь, співвинуватість.
acomplish, v.t.,
(екомпліш), д.; доконати, докінчити, сповнити, викінчити.
acomplished, adj.,
(екомпліщд), прикм.; викінчений, укінчений.
acomplishment, n.,
(екомплішмент), ім.; викінчення, укінчення, виконання, довершення.
accord, n., v.t. & i.,
(екорд), ім., д.; згода, однодумство, погодження; бути в гармонії, — мати одну думку, згоджуватися.
accordance, n.,
(екорденс), ім.; згода, гармонія.
accordingly, adv.,
(екордінгли), присл.; — отже, ізза цього.
accordion, n.,
(екордійн), ім.; ручна гармонія.
accost, v.t.,
(екост), д.; підходити, підступати, зачіпати на розмову.
account, n., v.i.,
(екавнт), ім.; д.; рахунок, причина, справа: рахувати, здавати справоздання, подавати причину, відповідати.
accountancy, n.,
(екаунтенсі), ім.; книговодство, наука про ведення рахункових книг.
accountant, n.,
(екавнтент), ім.; книговодець, бухгальтер.
accredit, v.t.,
(екредит), д.; уповажнювати, довіряти.
accredited, adj.,
(екредитед), прикм.; уповажнений, довірений

ПОЯСНЕННЯ СКОРОЧЕНЬ:

v.t., — verb transitive.
v.i., — verb intransitive.
д., — дієслово.
adj., — adjective
прикм., прикметник.
adv., — adverb.
присл., — прислівник.
n., — noun.
ім., — іменик.
prep., — preposition.
приім., — приіменик.
suf., — suffix.
наросток.
pref. — prefix.
приросток.
pl., — plural.
ч. м., — число многе.

КИЇВ У ЗВАЛИЩАХ
(Продовження з минувшого числа.)

ІСТОРІЯ МОНГОЛЬСЬКОГО ПАСТУШКА.

Як прийшло в Азії до Тамерлянів і Джінгісханів, що були героями найбільш кривавої драми світової історії?...

Китайські літописи того часу оповідають:

На окраїні азійської пустині Гобі, серед пастирських кочівничих племен, росте хлопець Темуджін. Ті племена не знають письма, ні хліборобства, ні ремесла. Живуть без жадних культурних вимог. Натомість живе серед них традиція старих переказів, що повторяються з роду в рід при вечірних ватрах, переказів, що говорять про світле минуле Монголів, про їхнього прабатька Бірте-Чіно "сірого вовка", що був колись наймогутнішим князем Тибету. Темуджін є його нащадком. І перше чудо його життя сповнюється вже при його народинах: у свойому маленькому пястучку тримає новородок грудку заціпенілої крови! Всі називають це знаком небес і віщують поворот нового велитня Монголів. Так предсказують зрештою чарівники — шамани.

Дальше життя Темуджіна дійсно виправдує ці сподівання. З нужди і горя хлопячих літ несе його доля високо, на престіл найбільшого володаря.

Його безперечно велика індивідуальність допомагає йому спершу обєднати довкола себе племена серед яких жив. Це був початок, перший етап його карієри. А коли він опісля став прибраним сином могутнього Тогруль Хана, вдається йому хитрістю і силою підпорядкувати собі все більше монгольських племен, почерез Кераїтів, Меркіті, Чурієтів, аж до Чайчутів і дальше. Коротко пізніше нараховує він під своєю коман-

дою вже 13 тисяч шатер. Це значить рівно 13 тисяч воїків. Вони саме стали ядром пізніших величезних монгольських армій. І вже тоді були вони поділені на полки, при чому кожний полк був замкненою для себе цілістю. Залізна дисципліна тримала їх всіх під одною командою. Вже тоді вивчили вони штуку блискавкового наступу, блискавкового окруження, фляикування і інше.

Сорок чотири роки мав колишній пастушок Хан "цар царів" Шуту-Богдо "післанець божий", коли запанував самовладно над 400.000 Монголами. Але вже давно до цього вписав своє імя в історію. Обєднавшися з Номадами покотилася монгольська лявіна спершу на азійські сумежні землі. Темуджін-Джінгіс-Хан ставши на чолі монгольських військ, здобув спершу східні й південно-східні китайські провінції Кін і Гсія започатковуючи таким чином розвал старих культурних держав Азії. Вже тоді виявляється непереможним новий спосіб воювання Монголів, його скорість ініціятиви, жахлива звірськість. Монгольські частини ідучи до наступу на мури міст, залюбки гнали перед собою полонених жінок, дітей і старців, звичай, що повторювався зрестою також і в Мэскалів. А коли після кожного воєнного походу приводили зі собою у свояси десятки тисяч полонених, — то переводили вибір. Вибирали ремісників, учених, мистців і техніків присуджуючи їх на невільницькі роботи. Лише їм дарували життя, а решта мусіли згинути.

ХОЧЕМО УСЕ МАТИ,
І ВСЕ МИ БИ МАЛИ,
КОЛИБ ПРО ТЕ, ЩО ХОЧЕМ,
ВСІ ЩИРО ПОДБАЛИ.

С. М. Дорощук

ЗА КРАЩИМИ ФОТОГРАФІЯМИ

STEPHEN'S

Ваш фотограф

788 Selkirk Ave., » Winnineg, Man.

Телєфон 55-204

ДР. М. КАНЧІР
Дентист

615 Селкірк Аве., Вінніпег

КЕНАДА СОСИДЖ КО.

Виробляє дуже добрі смачні ковбаси і всякі інші масарські вироби. За чистоту і добру услугу ручимо. Замовляйте за доставою телетоном: 98 070

Canada Sausage Co.

99½ MacDonald St., Winnipeg, Canada

ПИЙТЕ

MEXICOLA

— виробляє —

УКРАЇНСЬКА ФАБРИКА

ZERO BOTTLING WORKS 90 Lorne Ave. :: Phone 53 999

WINNIPEG, MAN.

СТАРИЙ КАВАЛІР

Це є дуже смішна і нова легка комедія до вистави на якій будь сцені.
Дієвих осіб є три: дві женщині і мущина.
Ціна з пересилкою .45 ц.

СВІЙ ДО СВОГО

Нова комедія на 1 дію. Дієвих осіб є пять: 2 женщини і три мущини. Смішна і легка до вистави дебудь.
Ціна .20 ц.

ЗА ЖЕНИХАМИ

Нова комедія на 1 дію. Дієві особи: 2 мущини, а 5 дівчат. Ціна —— .20 ц.

Замовляйте зараз поки є на складі (ще 10 штук).

"ПРОМІНЬ"
623 SELKIRK AVE., —::::— WINNIPEG, CANADA